

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Dan. Stalii Regulae Philosophicae explicatae & Orationes
aliquot**

Stahl, Daniel

Jenae, 1662

VII. Oratio, eaque Prior De Mixitione Rerum Publicarum

urn:nbn:de:bsz:31-102400

MIXTIONE RE-
RUM PUBLICARUM.

Medicum, AUDITORES, parùm feliciter
facere Medicinam, & neq; convenien-
tibus & efficacibus remediis perditã sa-
nitatẽ restituere, neque restitutam con-
servare & tueri posse, nisi accuratã corporis hu-
mani cognitione sit instructus, quæ cujusque par-
tis natura sit, & constitutio, cum quibus conne-
ctatur illa membris, quæ in ipsam ferantur venæ,
arteriæ, nervi, quæ ejus sint munia & functiones,
exactissimè sciat, nemo est, qui ignoret. Testa-
tur id summus Philosophus, dum *Lad Nicomach*,
scribit, *eum, qui oculos & totum corpus curaturus*
sit, oculorum totiusque corporis naturam perspe-
ctam habeat, necesse esse, indeque τῶν ἰατρῶν τὰς
χαρῆντας multum studii atque operæ in cognitione
corporis ponere. Pari ratione eum, qui Politici
nomen jure & cum laude sustinere, Republicæ
rectè consulere, ipsius saluti succurrere, pericula
avertere, & ut cives quietam beatamque vitam a-
gant, efficere cogitat, cujusque regni & Reipub-
licæ, in qua vivit, quamve sibi, tanquàm βελτι-
Φόρω

Φόρω ἀ-
tionis p-
mnem

Quã
inde fec-
dici im-
privati
de statu
in mini-
cãm pe-
jiciet.
plicar
bem, a
serytu
factis a
exuet.
nobilit
crimin

Ard
moriã
clissim
ca, ju-
gistrat
Scienti
quam
unicã
missim
beat, h
Hic sic

Ὁπόω ἀνδρῶν concreditam habet, status & conditionis per omnia gnarum esse debere, extra omnem controversiam est.

Quâ quidem in parte eò peccatur gravius, quo inde fecitum damnum pluribus fraudi est. Medici imperitioris delictum unius atque alterius privati hominis exitio ferè terminatur. At si, cui de statu civitatis consulto respondendum est, vel in minimo cespitet, facile universam Rempubli-
Ecam pessundabit, & in extremam perniciem con-
 jiciet. Principi si plus justo adscripserit, & in amplificanda ejus potestate modum excefferit, plebem, aut Optimates etiam ad extremam rediget servitutem, & libertate, scepè sudore, sanguine, factis acquisitâ & custoditâ, eos horâ momento exuet. Plebi si addictior est, eam in Regem vel nobilitatem animat, & detestando perduellionis crimine implicat.

Ardua & periculosa avorum nostrorum memoriâ agitabatur controversia, superque eâ doctissimorum quorumcunque exquirebantur judica, *juvne esset & fas, subditos pro aris contra Magistratum pugnare?* Hoc est, *An, si Princeps conscientis vim inferre velit, & subditos eâ religione, quam Sacris literis consentaneam esse, & per quam unacè sese ad salutem aeternam perdenire posse, firmissimè sibi persuasum habent, Deum colere prohibeat, his armatâ manu sese defendere licitum sit?*

Hic fieri non potest, quin gravissimè labatur.,
 erro-

erroreque & se & alios mergat periculosissimò, qui statum Reipublicæ non ad unguem edoctus est, & novit, quousque Principis sese extendat imperium & quantum ipsi Ordines regni sint obligati?

Cæterùm cum duobus Capitibus absolvantur ea, quæ ad certum de qualibet Reipublica formandum iudicium requiruntur, quorum unum generalem continet doctrinã de essentia & rã & vey Reipublicæ: quornam, & quæ ejus sint formæ? & in quibus consistant? & quomodo una ab altera discernatur? Alterum leges sunt & Jura, quibus tanquàm fulcris status quilibet innititur: qualia quidem apud nos sunt Bulla, quam vocant, aurea, constitutiones Imperii, & articuli illi, in quos electus Imperator jurare tenetur. Ego, cum in solenni hoc congressu, pro veteri more & consuetudine, de re aliqua scitu dignâ & utili, verba mihi facienda sint, constitui partem aliquam prioris Capituli in manum capere, deque eâ in præfenti disputare.

Illud est de SPECIEBUS RERUM PUBLICARUM: *An omnes omnino simplices sint, & alterius societatem altera planè respuat? An verò dua vel plures misceri, & in unam coalescere possint? Et, si possint, in quò mixtionis illius ratio & natura vertatur? Quâ in quæstione ex ipsis fundamentis; & analogiã mixtionis physicæ breviter explicandã dum occupor, à Vobis, Auditores omnium Ordi-*

dinum
do oper
enti va
meam f
dignem

Alti
petamu
lippos e
est, ad c
dinem o
sit, cui
sint, qu
oportet
quamvi
cinnata
nisi uni
vim mo
fe&isfir
estatem
nullâqu
ant, in
necessè

In ca
acceptu
nulla al
propter
gressus,
in omni
cedenda
compre

dinum Splendidissimi & Optimi, maximò contendo opere, ut per quartam horæ partem balbutienti vacuas aures commodare, tenuitatemque meam favore & benevolentia vestrà sublevare dignemini.

Altiùs igitur ut ordiamur, & à capite rem repetamus: apud omnes, non doctos solum, sed lippos etiam & tonsores certum & indubitarum est, ad constitutione Reipublicæ requiri multitudinem quantam & cœtum hominum, inter quos sit, cui imperium & iubendi potestas competat; sint, quos iussa capessere, & dicto audientes esse oporteat. Quemadmodum verò plura membra, quamvis accuratissimè, summaque industria concinnata & disposita, integrum corpus non sunt, nisi uni capiti subiecta diffusos ab eo spiritus & vim motricem accipiant: Ita nisi ad res imperfectissimas Rempublicam abjicere velimus, potestatem in ea summam, omnibus legibus solutam nullâque vi coercitam, à qua omnia jura fluant, in cujus nutu omnes acquiescant, statuere necesse est.

In causis dari aliquam primam, cui omnes aliæ acceptum referant, quod causæ sint, ipsa verò à nulla alia quidquam accipiat, Philosophi docent propterea, quod aliàs vel in infinitum detur progressus, vel nulla planè causa sit. Pari ratione in omni Republica summa quædam potestas concedenda est, aut fatendum, infinitas & numero comprehendi nescias in ea vigere potestates, aut

omniò

Est enim *Monarchia*, quando *unus*; *Deiſtopogtia*, quando *Senatus & Viri gratioſi*; *Democratia*, quando *univerſus populus* imperat, & plenum omnium rerum arbitrium habet.

Hiſce de formis olim quaſitum fuit, & adhuc hodieque quaeritur, *an miſceri, & congreſſi ita poſſint, ut unus inde & ab illis diverſus oriatur ſtatus? in quo itent mixtio illa conſiſtat?*

Univerſa propè antiquitas mixtam Republicam agnovit, poſſemusque nos eam aſſertionem verbis & testimoniis Herodoti, Platonis, Ariſtotelis, Polibii, Dionyſ. Halicarnaſſæi, Juſtini, & aliorum confirmare, niſi ratione, quam auctoritatibus pugnare, potius eſſe duceremus. Recentiores Scriptores, qui eam opinionem à Veteribus ad noſtrum ſeculum tranſmiſſam receperunt, adducere ſi liberet, futurum eſſet, ut tempus Orationula mea præſtitutum bonam partem eorum enumeratione conſumeretur.

Quanta quanta verò eorū multitudo eſt, quos ſententia iſta habet ſubſcriptores, pauciſſimi certè ſunt, qui aut ſatis intelligant, in quo natura mixtionis conſtituta ſit, aut id clarè & perſpicè aliis exponant.

Aliud *Reſpublica* eſt, aliud *via & modus adminiſtrandi Republicam*. Fit, ut ſtatus ſit regalis & Monarchicus; & nihilominùs modus gubernandi ſit Ariſtocraticus. Teſtatur id de regimine à Romulo inſtituto Dionyſ. Halycarnaſſæus. *Re-*

mul-
oris
minib-
eſſet,
Magi-
blicam
obirent
tionem
gubern-
factum
ſenſim
crati-
riò,
pa-
gubern-
jorem
Ephor-
teſtatu-
rum,
ex eo
gnum
Atq
public
jungit
conſi
probi
blicam
ſtatu
tur, ex
adſeru

mulus (inquit Lib. II.) postquam segregavit potioris conditionis homines, à deterioris fortuna hominibus, leges tulit, & quid quibusque faciendum esset, præscripsit: ut Patritii sacra curarent, & Magistratus gererent, & jus dicerent, & Rempublicam administrarent, & urbana munia assidue obirent; plebeji verò agros colerent, &c. Pari ratione forma Reipublicæ popularis esse potest, ut gubernatio penes paucos sit: quemadmodum, factum fuit Romæ, cum creatis Tribunis plebis sensim quidem Respublica in perfectam Democratiam degeneravit, paucorum tamen ministeriò, partim Patriciorum, partim plebejorum; fuit gubernata. Idem in Republica Laconica, quæ majorem partem Democratica fuit, usu venit. Per Ephoros enim omnia ferè expediebantur; quod testatur Xenophon de Republica Lacedæmoniorum, indeque Aristoteles II. Politic. Ephoriam, ex eo reprehendit, quòd sit imperium valdè magnum, & penè Tyrannicum.

Atq; in hoc ipso jam, quòd forma unius Reipublicæ cum modo administrandi alterius conjungitur, sunt, qui mixtionem Rerumpublicarum constituunt. Si enim in regno gubernatio viris probis & virtutis spectatæ sit commissa, Rempublicam ex statu Regali & Aristocratiâ; si verò in statu populari negotia publica à paucis tractentur, ex Aristocratiâ & Democratia mixtam esse, adserunt.

Horum in numero non infimum locum occupat Keckermannus, *Lib. II. Systematis sui Politici* Bodinum reprehendens, eique grandem inconstantia & contradictionis dicam impingens, quod *Lib. II. de Republica Cap. I.* prolixè contendat, *omnem Republicanam simplicem esse, neg ullam dari posse mixtam*; idem nihilominus *ibid. Cap. II.* scribere non erubescat, *feri posse, ut status Republica sit regalis vel popularis, qui tamen Aristocraticè administratur.* Atqui hoc ipsum scribit Keckermannus, est, quod volumus, nempe, posse inter se temperari simplices illas Rerumpublicarum formas.

Verùm puerilem planè & homine Philosophò indignum cum aliis errat errorem Keckermannus, & dum censoriâ Bodinum notat virgulâ, in gravem incidit reprehensionem, & suò se ipsius jugulat gladiò. Quid enim? Annon ipse mixtam Republicanâ describit per *temperamentum plurium, earumque simplicium Republica formarum?* Quod quidem rectissimè scribit. Quemadmodum enim corpus mixtum non est, quod ex congressu pluriù corporum ortum non est: Ita nec Respublica mixta vocari potest, nisi quæ ex temperamento plurium constituta fuerit. Modus administrandi non facit Republicanam. Ad constitutionem enim Republicæ summam requiri potestatem, ex iis, quæ ante allata fuerunt, abundè constat. Quod enim linea sine longitudine,

ram perire. Si primum accidere dicatur, jam non habebis unam mixtam Rempublicam, sed duas simplices discretas. Non secundum; nec tertium: quoniam id, quod non est, nec cum eo, quod est, nec cum alio, quod & ipsum non est, misceri & coalescere potest.

Atque hic ipse lapis est, ad quem olim ex antiquitate quidam offendentes, mixtionem corporum naturalium e medio tollebant, quemadmodum videre est apud Philosophum loco modo citato.

At scrupulus est, non scopolus, neque ullum inde cymba nostrae metuendum naufragium, cum *ὅτις ὅπου ποὺ διατεοῦσθαι*, sicut Veteres loquebantur, non sit. De est enim disjunctioni quarum membrum, nempe: in Mixtione neque omnia pura integra & inviolata manent, neque omnia penitus intereunt, nec, quaedam manent, quaedam intereunt, sed omnia & singula partim manent, partim intereunt, quod loco citato verbis expressis Philosophus docet.

Ex hoc ipso jam Sole meridiano clarius est, in quo ratio & natura mixtionis Rerumpublicarum collocata sit. Mixtio corporum est, cum plura & diversa corpora simplicia ita coalescunt, ut in eo partim sint, partim non sint. Etgo & Rerumpublicarum mixtio est, quando dua vel plures diversarum formarum Respublica in unam coeunt ita, ut partim in ea sint, partim non sint. Par enim utrobique ratio est. Quod

Quod si quæras, *quæ fieri possit, ut in una Republica diversæ ejus forme partim sint, partim non sint?* in promptu responsio est. Cum enim natura Reipublicæ maxumam partem in majestative summo Imperio consistat; & verò Majestas sit quid compositum ex pluribus juribus: Si jura illa dividantur, & in diversos hominum ordines distribuantur; cui illorum aliqua propria fuerint, aliqua non fuerint, penes illum Majestas, atque sic ipsa Respublica ex parte erit, ex parte non erit, orieturque inde specierum Reipublicæ mixtio; quæ quidem non uniusmodi est, sed pro diversitate formarum, quæ inter se complicantur variè evadit. Unde si nonnullis Majestatis juribus *unus* gaudet, aliis *Senatus & Viri Illustres*, Monarchia partim erit partim non erit, efflorescetq; Respublica ex duabus hisce formis mixta. Si illerum jurium aliqua *Optimates* sibi reservaverint, aliis *cum plebe* communicatis, emerget status, ex Aristocrazia & Democratia mixtus. Si non nihil de summa Imperii *Rex* obtineat reliqua potestate apud *plebem vel populum* residente, facies Reipublicæ oritur ex Monarchia & democratia conlata. Quemadmodum etiam ex omnibus tribus formis inter sese coëuntibus temperamentum fieri, nullum potest esse dubium.

Quanquam autem certi quid hîc definiri nequit, commodissimè tamen hoc vel simili modo mixto institui posset, ut penes Reges maneat,

ius belli & pacis, tributa imperandi, monetarum
 cudendi, & premia distribuendi; Senatus occu-
 petur in iudiciis, & à Magistratibus accipiat pro-
 vocaciones, mores legibus reformet, & jus vite
 necisque habeat; Populus verò arario proficia-
 tur, & Magistratum creatione gaudeat. Singu-
 li de rebus & officiis sibi commissis leges condant,
 in quas subditi jurent fidelitatem. Quantum id
 leges, quæ rationem & incolumitatem totius sta-
 tus concernunt, quas *fundamentales* Politici vo-
 cant, eas non ferat altera pars seorsim, sed omnes
 partes conjunctim, ex mutua conventionē & con-
 tractu, quæ de causâ etiam *passionate & conven-
 tionales* à quibusdam appellari consueverunt.
 Hæc vel simili modò mixtio si instituatur, si se
 non impediunt Rerumpublicarum formæ, nec
 exitium una alteri molletur. (quod sine causa
 metuit Bodinus, confectâ stolidissimâ, & contra-
 dictionis gladiò seipsam perimente mixtione) sed
 potius, quod pro palmario Plato habet, mutuo
 metu in officio se invicem continebunt.

Cœterùm sicut in rerum natura constantium
 universitate, multiplici varietate elementa inter
 sese temperantur; dum nunc accuratior & subti-
 lior fit mixtio, nunc crassior & rudior, & modò
 terra, modò aliud elementum aliis dominatur:
 Ita nec Rerumpublicarum mixtio uniformis est,
 sed magnas dissimilitudines involvit, indeque
 Ideam quandam eum saltem ob finem propene-
 re-

re vif
 wEi r
 rerum
 dendu
 me con
 atur; i
 cas, &
 cūi, q
 Illud p
 hujusm
 in reru
 subject
 Huc q
 peram,
 blicam
 Platon
 preher
 optima
 tuiffen
 rebus
 nes in a
 rum ve
 Intu
 tum, q
 lerio P
 it, quò
 sacrum
 ante c
 paucio
 videat

re visum fuit, quò Bodino & aliis Recentioribus
ubi res aduérte satisfiēt. Nunc testimoniis ex
 rerum veritate petitis, & vivis documentis osten-
 dendum, non fieri saltim posse, ut *diverse for-*
me congregiantur, & ex iis una composita constitua-
atur; sed & reverà reperiri hujusmodi Respubli-
cas, & olim fuisse reperiās, habità ratione illius Bo-
 cii, quando *Lib. III. Consolat. Philosoph.* ait:
Illud primum arbitror inquirendum, an aliquod
hujusmodi bonum, quale paulò ante definitum est,
in rerum naturà possit existere, ne nos præter rei
subjectæ veritatem cassâ cognitionis imago decipiat
 Huc quippe referendam esse omnem Politici o-
 peram, monet Aristoteles *IV. Politic.* ne Rempu-
 blicam in aère fingamus, aut ad Ideas, in quibus
 Platonem suam civitatem condidisse narrat & re-
 prendit Polybius, subvolemus, sed ut Solon
 optimas se tulisse leges dicebat, quas accipere po-
 tuissent mores Atheniensium, ita cogitata nostra
 rebus metiamur, & si quid dubii contemplatio-
 nes in animis hominum reliquerint, id exemplo-
 rum veritate tollatur.

Intuemini ergò mecum, AUDITORES, eum sta-
 tum, quem Respublica Romana post leges à Va-
 leriò Publicola latas ad id usque temporis habu-
 it, quò, Siciniò quòdam auctore, in montem
 sacrum secessio plebis facta est? Quò exemplo
 ante omnia uti libet, quòd hìc res certior, &
 paucioribus dubiis & controversiis exposita esse
 videatur.

Y y s

Exa-

Exactis Regibus universa Majestatis jura à
 Consulibus usurpata, atque sic summam rerum in
 manu Patrum sive Optimatum fuisse, apud omnes
 constat, docetque id verbis manifestasimus Li-
 vius, quando *Lib. II.* scribit, *libertatis originem*
inde magis, quia annum imperium consulare sa-
etum est, quam quod diminutum quidquam sit ex
regia potestate, numeres. Omnia jura, omnia insi-
gnia primi Consules tenuere. Innuit idem Canu-
 lejus apud eundem *Lib. IV.* *Consules in locum Re-*
gum successisse dicens. Et aperte Dionys. Halicar-
 nassus: *Constituta à Optimatum statu,* inquit,
Consules Regiam potestatem susceperunt. Postquam
 autem Valerius, quod Collegam in locum Bruti,
 in duello adversus Tarquinium è vivis morte glo-
 riosissimâ sublatis, non subrogaret, sed solus fasci-
 bus decoratus incederet, summa in super folia ædi-
 ficaret, (ut sunt mutabiles vulgi animi) ex favore
 in offensionem plebis incidit, & opinione affe-
 ctati regni laborare cœpit, ut omnè à se suspicio-
 nem amoveret, & indubitata libertatis suæ pigno-
 ra plebis haberet, non tantùm Collegam sibi ad-
 scivit, & omni translata materiâ in infimo clivo
 domum extruxit, sed & magnam partem Imperii
 populo subjecit, quando duo insignia Majestatis
 jura ipsi attribuit. Duas enim tulit leges: quarum
 una (quemadmodum *Lib. XV.* Dionys. Halycar-
 nassus testatur) disertè cavuit, *ne quis Roma Ma-*
gistratus gereret, quem à populo non accepisset, ca-
pita.

pitati s
 & propo
 altera v
 gistratu
 dere, ve
 mini ac
 Magistr
 ullò mo
 ret. F
 ob as a
 cessisset
 men da
 sedition
 trahere
 fidem in
 lis non
 consilio
 clamor
 Qua
 Magistr
 perium
 partem
 tamen
 alia eju
 nec po
 venire
 tuum,
 su, cun
 fœderi

pitati statuit a poena in eum, qui contra haec fecisset. & proposita impunitate ei, qui ipsum occidisset. In altera verò scriptum fuit: Si quis Romanus Magistratus aliquem vel capite plerere, vel virgis cedere, vel pecuniis multare velit, licere privato homini ad populi iudicium provocare, nec interea Magistratui concessum esse, in eum animadvertere ullò modo, donec populus de eo suis suffragiis statueret. Hinc cum postmodum orca propter nexos ob æs alienum seditione, timor belli Sabini incessisset, decretoque, defectu Consuli nemo nomen daret, Appius Claudius arripi unum insignem seditionum ducem iussit. Qui cum à lictore jam traheretur, ad Populum provocavit, & Quiritum fidem imploravit. Quò factò pertinacia Consulis non ausa fuit jus suum prosequi, victa tam consilio & auctoritate Principum, quàm Populi clamore.

Quamvis autem concessis Populo creatione Magistratum & ultima provocatione, quin imperium Consulare & auctoritas Senatus bonam partem pessum iverit, nullum sit dubium; non tamen omni Majestate exciderunt, sed pleraque alia ejus jura adhuc illibata retinuerunt, adeò, ut nec populus ad creationem Magistratum convenire, nisi auspiciis & jussu curulium Magistratum, nec de ulla re statuere potuerit, nisi in casu, cum scilicet provocatum esset. De bello & foederibus certè semper ad Senatum, nunquam

ad

ad Populum relatum est, adeò, ut cum Latini
Volscorum Hernicorumque defectionem Roma-
nis denunciaſſent, relatâ re ad Senatum, capti-
vorum sex millia Latinis Patres remiserint, & de
foedere rem ad novos Magistratus rejecerint, nul-
lâ plebis ratione habitâ.

Atque hæc quidem ex Dionys. Halicarnassæo
& Livio, auctoribus gravissimis, adducta qui con-
sideraverit, eaque cum iis, quæ paulò ante de na-
tura mixtionis in medium attulimus, comparâ-
rit, nec deprehenderit tamen, Statum Reipublicæ
Romanæ post leges Valerii in favorem & auxilium
plebis latis, mixtum fuisse ex Aristocratiâ & De-
mocratiâ, eum in media luce cœcutire necesse
est. Tum temporis enim in ista Republica Ari-
stocratiâ ex parte fuit, propterea, quòd Patres po-
testatem gerendi bellum, transigendi cum hosti-
bus, foedera pangendi, aliaque summa jura salva-
& illibata retinuerint; partim non fuit, quòd nec
Magistratus mandare, nec civem in vincula ab-
ducere, aut multâ multare, pro suo arbitrio po-
tuerit, propter jus provocationis plebi concessum
Quod quia Populus unâ cum potestate creando-
rum Magistratum donò à Valerio Publicola ac-
ceptum obtinuit, aliorum autem Majestatis juri-
um particeps non fuit, ideò & Democratiâ par-
tim ibi fuit, partim non fuit.

Constitueram, *Auditores eminentissimi* & *Exo-
ptatissimi*, Rempublicam Laconicam, & Impe-
rium

rium nostrum Germanicum quoque in conspectu vestro collocare, & illam quidem ex statu Optimatum & plebejo, hoc autem, si de eo ex praescripto Legum & Constitutionum publicarum, judicare fas est, ex Monarchia & Aristocrazia temperatis coaluisse, ostendere. Sed ne vestra in audiendo patientia abuti, & incondita inelegantique mea Oratione molestias Vobis consulto & datâ operâ creare velle videar, hîc subsisto. Quod si quæ supersunt argumenta, quibus Bodinus, Gregorius Tholosanus, Junius, Heconius Timplerus, & alii induci, propositam à me haecenus & firmissimè demonstratam sententiam crimine vanitatis arcessere, & tanquàm figmentum vetustatis, & placitum Recentiorum damnare non erubescunt, quæque forsân unius atque alterius Auditorum animos adhuc differunt, & diversas in partes rapiunt, ea proxima quaque occasione examinabo, stipulasque & paleas esse ostendam.

D I X I.

IIX.